

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 1 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 1

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 1

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА | INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

№1 (2025) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2025-1>

Бош муҳаррир:

Тўхтасинов Илҳом

п.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бош муҳаррир ўринбосари:

Главный редактор:

Тўхтасинов Илҳом

д.п.н., профессор (Ўзбекистон)

Заместитель главного редактора:

Editor in Chief:

Tuhtasinov Ilhom

DSc. Professor (Uzbekistan)

Deputy Chief Editor

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ

Назаров Бахтиёр

академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умарўгли

ф.ф.д., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова

ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Бокиева Гуландом

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким

ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Махмудов Низомиддин

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил

ф.ф.д., профессор (Россия)

Жўраев Маматкул

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамад

к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Жеймс Форт

Мичиган университети (АҚШ)

Умархўжаев Мухтор

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Болтабоев Ҳамидулла

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дўстмухаммедов Хуршид

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода

ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар

ф.ф.д. (Грузия)

Туробов Бекпулат

масъул котиб, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Назаров Бахтиёр

академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умар оглы

д.ф.н., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова

д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Бакиева Гуландом

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким

д.ф.н., профессор (Татарстан)

Махмудов Низомиддин

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил

д.ф.н., профессор (Россия)

Джураев Маматкул

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммамад

к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Джеймс Форт

Университет Мичигана (США)

Умархаджаев Мухтар

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Балтабаев Ҳамидулла

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Дустмухаммедов Хуршид

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Сиддикова Ирода

д.ф.н., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар

д.ф.н. (Грузия)

Туробов Бекпулат

отв. секретарь, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

EDITORIAL BOARD

Bakhtiyor Nazarov

academician. (Uzbekistan)

Yakub Umarogli

Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Almaz Ulvi Binnatova

Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Bakieva Gulandom

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Minnulin Kim

Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Mahmudov Nizomiddin

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kerimov Ismail

Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Juraev Mamatkul

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kurenov Rakhimmamed

Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Christopher James Fort

University of Michigan (USA)

Umarkhodjaev Mukhtar

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Mirzaev Ibodulla

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Boltaboev Hamidulla

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Dustmuhammedov Khurshid

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Lixodzievsky A.S.

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Siddiqova Iroda

Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Shiukashvili Tamar

Doc. of philol. scien. (Georgia)

Turobov Bekpulat

PhD Ass. prof. Senior Secretary
(Uzbekistan)

PageMaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,

улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,

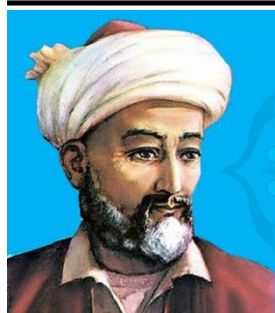
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

1. Raxmatullaeva Guljaxon Normo‘min qizi INSON ICHKI OLAMI NEGATIV KONSEPTLARINING LINGVO-KOGNITIV TAHLILI (g`am-anduh (qayg`u), mahzunlik, iztirob konseptlari misolida).....	5
2. Xamrayeva Zebiniso Xaydarovna A COMPARATIVE STUDY OF THE COMPLEX SYNTACTIC CONSTRUCTIONS BASED ON ENGLISH LANGUAGE MATERIALS.....	11
3. Esanova Zebo Ikrom qizi ZAMONAVIY TILSHUNOSLIKDA DISKURS TUSHUNCHASI VA UNING O‘RGANILISHI.....	17
4. Abdullaeva Sanobar Bakhrillaevna BIBLICAL PHRASEOLOGY DESCRIBING THE SOCIAL POSITION OF A PERSON.....	23
5. Kozieva Iqbol Kamiljonovna METHODS OF ANTHROPOLOGICAL RESEARCH.....	27
6. Эпрашева Т.А. ХАЛҚАРО СОЛИҚ ХУЖЖАТЛАРИДА СОЛИҚ ТЕРМИНОЛОГИЯСИНИНГ ҚИЁСИЙ ВА ТИПОЛОГИК ТАҲЛИЛИНИ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ.....	35
7. Kushatova Nargiza Rustamovna TEODOR DRAYZERNING BAXTIQARO KERRI ROMANIDA XRONOTOP: ZAMON VA MAKONNING POETIK TASVIRI”.....	40
8. Ergashova Baxora Sayfillo qizi, Janna Tsulimova ИСПОЛЬЗОВАНИЕ НАСТОЛЬНЫХ ИГР В ОБУЧЕНИИ ИТАЛЬЯНСКОМУ ЯЗЫКУ КАК ИНОСТРАННОМУ: ОПЫТ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	47
9. Obloqulova O‘g‘iloy Abdurayim qizi MILLIY VA MADANIY QADRIYATLARNING REKLAMA MATNLARDA IFODALANISHI.....	51
10. Rakhimova Nodira Kamolovna INTERTEXTUALITY IN TRANSLATION: THEORETICAL INSIGHTS AND PRACTICAL APPROACHES.....	55
11. Xaydarova Nigora Tuxtasinovna GENDER MULOQOTINING PSIXOLOGIK ASOSLARI.....	66
12. Bekmurodova Feruza Dilmurat qizi XITOIY TILIDAGI FIZIK ATAMALAR SHAKLLANISHINING LINGVISTIK TAMOIYILLARI.....	71
13. Boymurodova Dilafruz Dilshod qizi YAPON TILIDA YOZUV TIZIMI RIVOJLANISHI VA HIRAGANA, KATAKANA, KANJILARNING FONETIK KATEGORIYALARI.....	75
14. Gulzor Baxriddin qizi Temirova THE NATURE OF A JOURNALIST'S POSITION IN POLITICAL COMMENTARY AND ITS CONCEPTUAL ASPECTS.....	80
15. Aminova Lola Alimovna TURK TILIDA YAXSHI TILAK BILDIRISH VA ILTIFOT SO‘ZLARI.....	86
16. Najmiyeva Po‘lotoy Tilavmurodovna KELISHIK QO‘SHIMCHALARINING TARIXIY TADQIQI.....	94
17. Tilovova Go‘zal Rustamovna TERMINOLOGIYA VA LUG‘ATSHUNOSLIKNING O‘ZARO BOG‘LIQLIGI.....	99
18. Nilufar Abduraxmonova, Tirkashev Jasurjon Uktam o‘g‘li OTLARNING SEMANTIK TASNIFIDA XALQARO STANDART TEGLAH TIZIMLARIDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	103
19. Shoxida Ulugova Shoxruxovna POETIK NUTQDA INDIVIDUAL METAFORIK KONSEPTLARNING FAOLASHUVI.....	115
20. Lutfillovna Faxriniso Maxmudovna YAPON TILI IYEROGILFLARINING PAYDO BO‘LISH TARIXI.....	120

21. Eshanova Zilolaxon Qo‘chqarovna ISTIQLOL DAVRI O‘ZBEK SHE’RIYATIDA XALQ ERTAKLARI BADIY SINTEZI.....	125
22. Халмурадова Зебинисо Шавкатовна ИСПОЛЬЗОВАНИЕ АНТРОПОНИМОВ В ТЕКСТАХ АНГЛОЯЗЫЧНОЙ ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ.....	132
23. Умитой Хушвақтова ЁЗУВЧИ ЗУЛФИЯ ҚУРОЛБОЙ ҚИЗИ АСАРЛАРИДА ПАРАЛИНГВИСТИК ВОСИТАЛАР.....	138
24. Alimova Sevara Farxadovna XITOIDA RANG MADANIYATINING KELIB CHIQISH.....	145
25. Fayzullaeva Zebuniso Abdukarimovna DAS LEHREN DER MODI DER VERBEN DES DEUTSCHEN ANHAND DER TRADITIONELLEN UND NEUEN METHODEN.....	149
26. Razmuxamedova Fotima Jahongir qizi XITOI TILIDAGI QON-QARINDOSHLIK TERMINLARINING LINGVISTIK TAHLILI.....	154
27. Sayyora Tagaeva, SH.Mustanova MADANIYAT, BILIM VA TIL – SEMANTIK TIPOLOGIYA TALQINIDA.....	160
28. Odinoxon Qulmuradova JURNALISTIKADA DIALOGIK JANR TUSHUNCHASI, UNING O'ZIGA XOSLIGI VA TASNIFI.....	164
29. O‘ng‘alova Zulayho Xolboy qizi ASQAD MUXTOR ASALARIDA ZAMON, MAKON VA MUHIT TASVIRI.....	171
30. Xolida Yo‘ldasheva MATN TIPOLOGIYASIGA ANTROPOTSENTRIK YONDASHUV.....	177
31. Ibragimova Shahnoza Xalilovna LINGUOPOETIC AND LINGUISTIC FEATURES OF ERNEST HEMINGWAY’S NOVEL “A FAREWELL TO ARMS”.....	182
32. Sadriddinzoda Safiya Shaxobiddinovna AMPHIBOLOGY IN ENGLISH RELIGIOUS LEXICOLOGY.....	187
33. Esirgapov Mukhiddin Nizomiddinovich THE INFLUENCE OF THE INTERNET AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE ENGLISH LANGUAGE....	193

ISSN: 2181-9297

www.tadqiqot.uz

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

Razmuxamedova Fotima Jahongir qizi
Toshkent Davlat Sharqshunoslik universiteti
Magistratura 1-bosqich talabasi

XITOIY TILIDAGI QON-QARINDOSHLIK TERMINLARINING LINGVISTIK TAHLILI

 <https://doi.org/10.5281/zenodo.15521385>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada xitoy tilidagi qon-qarindoshlik terminlarini o'rganish tarixi ko'rib chiqiladi. Qarindoshlik terminlari nutq muloqoti tashkil etishda asosiy birliklardan biridir. Ular hatto zamonaviy xitoy tilidagi yozma muloqotda keng tarqalgan. Ushbu birliklar boshqa millat vakillariga, shu jumladan o'zbeklarga ham tushunishda qiyinchiliklar keltiradi, chunki ular ko'proq lakunar (ya'ni, boshqa etnik guruhlarining fon bilimlariga to'g'ri kelmaydigan) xususiyatga ega. Qarindoshlik terminlari tizimini tasvirlash nutq va yozuv tilini o'rganish, tushuntirish lug'atlarini tuzish, shuningdek, har bir xitoy tilini o'rganuvchilar uchun ham foydalidir.

Kalit so'zlar: Qarindoshlik terminlari, oddiy qarindoshlik terminlari, yuqori avlodlar qarindoshlik terminlari, yosh avlod qarindoshlik terminlari, pastki avlodlar qarindoshlik terminlari.

Размухамедова Фотима Джахонгир кизи
Ташкентский государственный университет востоковедения
Студентка 1-го курса магистратуры

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ КИТАЙСКИХ ТЕРМИНОВ РОДСТВА ПО КРОВИ

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается история исследования терминов родства по крови в китайском языке. Термины родства являются одной из базовых единиц в организации речевого общения. Они широко представлены даже в современном письменном общении на китайском языке. Данные единицы представляют трудность для понимания, так как в большей степени лакунарны, т.е. не соответствуют фоновым знаниям представителей других этносов, в том числе узбекского. Описание системы терминов родства полезно для исследования разговорной и письменной речи, составления толковых словарей, а также для каждого изучающего китайский язык.

Ключевые слова: Научные термины в физике, семантическое расширение, особенности китайского языка, фонетика, морфология, семантика, терминологическое формирование.

Razmukhamedova Fotima Jakhongir kizi
Tashkent State University of Oriental Studies
Student of the 1st year of Master's program

LINGUISTIC ANALYSES OF CHINESE KINSHIP TERMS

ABSTRACT

The article deals with the history of the study of blood kinship terms in Chinese. Blood kinship terms are one of the basic units in the organization of speech communication. They are widely represented even in modern written communication in Chinese. These units are difficult to understand because they are mostly lacunar, i.e. they do not correspond to the background knowledge of representatives of other ethnic groups, including Uzbek. The description of the system of kinship terms is useful for researching spoken and written language, compiling explanatory dictionaries, and for every learner of Chinese.

Key words: Kinship terms, Basic kinship terms, kinship Terms in the ascending generation kinship Terms generation zero, kinship Terms descending generations.

Xitoy tilida qarindoshlar bilan murojaat qilishda ishlatiladigan soʻzlar, koʻpincha gender, yosh va ijtimoiy pozitsiyaga asoslangan farqlarga ega. Xitoy madaniyatida qarindoshlik munosabatlari va murojaat shakllari juda muhim boʻlib, bu tilning ijtimoiy jihatlarini aks ettiradi. Genderga bogʻliq soʻzlar, ayniqsa, erkaklar va ayollar oʻrtasidagi ijtimoiy roʻl farqlarini va ularning qarindoshlar bilan qanday muloqot qilishini koʻrsatadi. Inson yashar ekan u turli xil vaziyatlarda turli xil insonlarga roʻpara boʻladi mana shunday holatlarda inson qarshisidagi suhbatdoshiga murojaat qiladi va bu murojaatlar har bir davlatda turlicha nomlanadi. Mashhur Tailandlik sotsiolog Su Shiyun oʻzining mashhur “Xitoydagi qishloq hayoti” kitobida qarindoshlik atamalarini atashda quyidagi kontekstlarni keltirib oʻtadi.

- Inson boshqa biron bilan suhbatda oʻz qarindoshlarining ismini aytadigan kontekst
- Shaxsning qarindoshlik munosabatini turlich tasvirleydigan konteksti yaʼni nutq tili
- Shaxsning yozma ravishda qarindoshlik munosabatini tasvirleydigan kontekst yaʼni mahalliy tilda

Mana shunday tarzda qarindoshlikni bildiruvchi atamalar bir nechta turlarga boʻlinadi: murojaat atamasi, belgilash atamasi, soʻzlashuv nutqida tasvirlash atamasi, yozma nutqda tasvirlash atamasi.

Oddiy qarindoshlikni bildiruvchi atamalar

Xitoycha qarindoshlikni bildiruvchi atamalarning aksariyati tarkibiy jihatdan juda murakkabdir. Bu atamalar 10 tadan tashkil topgan boʻlib ular bir-biridan tubdan farq qiladi.

父(fù)-ota 母(mǔ)-ona 兄(xiōng)-katta aka 弟(dì)-kichik uka 姐(jiě)

-katta opa 妹(mèi)-singil 子(zǐ)-farzand 女(nǚ)-qiz farzand 侄(zhí)-jiyan 孙(sūn)-nabira

Bu atamalarning barchasi grammatik jihatdan bir boʻgʻinli, semantic jihatdan mustaqildir. Tizimli jihatdan oddiy, ular hech qanday aniqlovchini oʻz ichiga olmaydi, yaqin qarindoshlik darajasini oʻz ichiga oladi va biz bunday soʻzlarni odatda “atamalar” deb nomlaymiz. Qolgan atamalar odatda bir boʻgʻindan koʻp boʻlib ikkita qismdan iborat boʻlib bitta aniqlovchidan yoki bir nechta aniqlovchidan iborat boʻladi. Biz bunday atamalarni shartli ravishda “kompozit” deb ataymiz. Ikkita atamadan tashkil topgan atamalar “qoʻshma” ham deb atalib uning asl maʼnosi kengroq maʼnoga egadir. Shunday qilib birinchi atamadagi 父(fù)-ota va 母(mǔ)-ona bu atamalar aniqlovchi atamalar boʻlib ular “ota” yoki “ona” degan maʼnoga ega emas, lekin qaysidir qarindoshlarni bildirish uchun xizmat qiladi va avlodlarda har qanday qarindoshlik maʼnosini ifodalaydi.

高祖父(gāozǔfù)-katta bobo 高祖母(gāozǔmǔ)-katta buvi 曾祖父(zēng zǔ fù)-katta bobo 曾祖母(zēng zǔ mǔ)-katta buvi 祖父(zǔ fù)-bobo 祖母(zǔ mǔ)-buv 外祖父(wài zǔ fù)-ona tomondan bobo 外祖母(wài zǔ mǔ)-ona tomondan buvi 伯父(bó fù)-katta amaki 叔父(shū fù)-kichik amaki 姑母(gū mǔ)-amma 姨母(yí mǔ)-hola

Bu murakkab qoʻshma qarindoshlik atamalarda uchragan 父(fù) va 母(mǔ) atamalar faqat tegishli belgilarning jinsini belgilash uchun qoʻllaniladi.

父(fù) atamasi faqat erkaklar uchun qoʻllanilib shu iyeroglif ishtirok etgan soʻzlar faqat erkak qarindoshlar uchun ishlatiladi. 母(mǔ) atamasi faqat ayollar uchun qoʻllanilib shu iyeroglif ishtirok etgan soʻzlar faqat ayol qarindoshlar uchun ishlatiladi. Yana shuni taʼkidlab oʻtish joizki

兄(xiōng) va 弟(dì) atamalar ham determinativ hisoblanib har qanday erkak har qanday kichik avlodlarga hurmat murojaati uchun qo' llaniladi .Shu bilan birga bu 兄(xiōng) 弟(dì) qo' shma so' zlar bir-biridan qo' llanilish jihatidan tubdan farq qiladi. 兄(xiōng) atamasi erkak qarindoshlarga qo' llanilib u hurmat yuzasidan kattalarga murojat shaklida ishlatilinishi. 弟(dì) atamasi ham erkak qarindoshlarga qo' llanilib u faqat kichiklarga murojaat tariqasida ishlatilinishi.

姐(jiě) va 妹(mèi) atamaları ham aniqlovchihisoblanib u ham kichik avlodlarga murojaat tariqasida qo' llaniladi yuqoridagidan farqi shundaki u ayollarga murojaatda qo' llaniladi. 姐(jiě) atamasi ayol qarindoshlarga qo' llanilib u hurmat yuzasidan kattalarga murojaat shaklida ishlatilinishi.

妹(mèi) atamasi ham ayol qarindoshlarga qo' llanilib faqatgina kichiklarga murojaat tariqasida qo' llanilinishi.

女(nǚ) 侄(zhí) va 孙(sūn) atamaları mos keluvchi aniqlovchilar bilan qo' shilib avlod qarindoshlarni bildiruvchi qo' shma tamalrni hosil qiladi.

侄(zhí) eng ohirgi kombinatsiya atamalaridan biri hisoblanib erkak qarindoshlarga murojaat shaklida qo' llaniladi ya' ni "jiyan" degan ma' noda.

孙(sūn) ham kombinatsiya atamalardan biridir ,u erkak qarindoshlarning birinchi,ikkinchi va uchinchi avlodiga nisbatan qo' llaniladi.Qaysi aniqlovchi so' zlari bilan bog' langanligiga qarab qo' shma so' zlar hosil qiladi " nabira " degan ma' noni bildiradi.

女(nǚ) kombinatsiya atamalaridan bo' lib, u ayol qarindoshlarning birinchi, ikkinchi va uchinchi avlodiga nisbatan qo' llaniladi.Qaysi aniqlovchi so' zlari bilan bog' langanligiga qarab qo' shma so' zlar hosil qiladi " qiz nabira " degan ma' noni bildiradi.

Shunday qilib Xitoy tilida qarindoshlikni bildiruvchi 10 ta asosiy atama mavjud bo'lib ,ular eng yaqin qarindoshlarga murojaatda foydalaniladi.

Bularga quyidagilar kiradi:

父(fù)-ota 母(mǔ)-ona 兄(xiōng)-katta aka 弟(dì)- kichik uka 姐(jiě)-katta opa 妹(mèi)-singil 子(zǐ)- farzand 女(nǚ)- qiz farzand 侄(zhí)-jiyan 孙(sūn)- nabira

子(zǐ) atamasidan tashqari qolgan barcha atamalar faol qo' llanilib ,agar bu kabi atamalar uzoqroq qon-qarindoshlikni anglatuvchi so' zlar bilan qo' shma gap hosil qilsa unda o' zak so' z asl ma' nosini yo' qotadi.

O'sib kelayotgan avlodlarning qarindoshlik atamaları

Xitoy tilidaq arindoshlikni bildiruvchi atamalarning aksariyati qo' shma so' zlardan iboratdir.Qachonki o' sib borayotgan avlodlarga murojaat haqida gap ketganda ukar ham murakkab tuzilishga ega bo' lib, oddiy atamalar 父(fù) va 母(mǔ) hisoblanadi. Bu atamalar bitta yoki birqancha aniqlovchidan tashkil topgan bo' ladi. 父(fù) va 母(mǔ) ikkisi ham qarindoshlarga murojaatda qo' llaniladi . 父(fù) erkak jinsini bildirib erkaklarqarindoshlarga nisbatan qo' llanilsa, 母(mǔ) ayol jinsini bildirib ayol qarindoshlarga nisbatan qo'llaniladi . Mana shunday atamalar o'sha paytda aniqlovchining belgilangan jinsining qaysi avlodga tegishli ekanligini belgilaydi,ya'ni Yoshi ,jinsi va mavqeyini ko'rsatib beradi.Shunday qilib aniqlovchilarni belgilangan atamalar bilan ajratishimiz mumkin.

1. Aniqlovchi atamalar ota tomondan yoki ona tomondan bo'lishiga qarab ajraladi.

Masalan:

外(wài) 舅(jiù) 姨(yí) 姑(gū)

Shular orasidagi 外(wài) 舅(jiù) 姨(yí) atamaları ona tomonni bildiruvchi qarindosh so' zlar hisoblanib,faqat ona tomon qarindoshlari uchun qo' llaniladi.

外祖父(wài zǔ fù)-ona tomondan bobo 外祖母(wài zǔ mǔ)-ona tomondan buvi 舅父(jiù fù)-tog' a 姨母(yí mǔ)- hola

Faqatgina 姑(gū) aniqlovchimiz ota tomon qarindoshlikni bildiruvchi soʻz hisoblanadi va u ham faqat ota tomon qarindoshlari uchun qoʻllaniladi.

曾祖母(zēng gū zǔ mǔ)- katta bobosining singlisi, 姑祖母(gū zǔ mǔ)-bobosining singlisi, 姑母(gū mǔ)- otasining singlisi(amma)

2. Toʻgʻridan toʻgʻri qarindoshlikni anglatuvchi aniqlovchi soʻzlar:

高(gāo) “ baland ” maʼnosini anglatib toʻrtinchi avlodga nisbatan qoʻllaniladi. Bu qarindoshlikni bildiruvchi eng uzoq yordamchi atamalardan biri boʻlib faqat ota tomondagi qarindoshlarga nisbatan qoʻllaniladi.

高祖父(gāo zǔ fù)-katta bobosining otasi, 高祖母(gāo zǔ mǔ)-katta bobosining onasi agar 曾(zēng) atamasi qoʻshilsa uchinchi avlodni bildirib keladi.

曾祖父(zēng zǔ fù)-katta bobo, 曾祖母(zēng zǔ mǔ)-katta buvi, 外曾祖父(wài zēng zǔ fù)-katta bobo ona tomondan, 外曾祖母(wài zēng zǔ mǔ)-katta buvi ona tomondan agar 祖(zǔ) atamasi qoʻshilsa ikkinchi avlodni bildirib keladi.

祖父(zǔ fù)-bobo, 祖母(zǔ mǔ)- buvi, 外祖父(wài zǔ fù)- bobo ona tomondan, 外祖母(wài zǔ mǔ)- buvi ona tomondan agar 伯(bó) 叔(shū) 姑(gū) 姨(yí) 舅(jiù) bu atamalar birinchi avlodni bildirib keladi.

伯父(bó fù)-katta amaki, 叔父(shū fù)-kichik amaki 堂伯父(táng bó fù)- katta amakivachcha, 堂叔父(táng shū fù)- togʻ avachcha, 姑母(gū mǔ)- otasining singlisi(amma), 舅父(jiù fù)-togʻ a, 姨母(yí mǔ)- hola

3. Qarindoshlikni chegaralashga xizmat qiluvchi aniqlovchi atamalar:

伯(bó) 叔(shū) 姑(gū) 舅(jiù) 姨(yí) birinchi avlodni bildiruvchi atamalar hisoblanadi.

Shulardan 伯(bó) 叔(shū) 姑(gū) atamalariga qoʻshma tamalar hisoblanib, ota tomondagi qarindoshlarga murojaat tariqasida qoʻllaniladi.

曾伯祖父(zēng bó zǔ fù)-katta boboning katta akasi 曾叔祖父(zēng shū zǔ fù)-katta boboning ukasi 曾姑祖母(zēng gū zǔ mǔ)-katta boboning singlisi 伯祖父(bó zǔ fù)-boboning katta akasi 叔祖父(shū zǔ fù)-boboning kichik ukasi 姑祖母(gū zǔ mǔ)-boboning singlisi 伯父(bó fù)-otaning katta akasi(amaki) 叔父(shū fù)-otaning kichik ukasi (amaki) 姑母(gū mǔ)-otaning singlisi (amma)

舅(jiù) va 姨(yí) qarindoshlik atamaları birinchi darajali ona tomonni anglatuvchi qarindoshlik atamaları sanaladi. 舅父(jiù fù)-togʻ a 姨母(yí mǔ)- hola.

Ikkinchi darajali qarindoshlikni bildiruvchi atamalar bu 堂(táng) va 姑表(gū biao). 堂(táng) atamasi bitta ajdodga tegishli maʼnoda ham kelishi mumkin, 姑表(gū biao) boʻlsa ota tomon qarindoshlikni bildiruvchi atama hisoblano u qisman geneologik aloqaga ega boʻlgan qarindoshlik tamalarini bildirib keladi. 堂(táng) qarindoshlikni bildiruvchi atama qoʻshma soʻz hisoblanib, bitta umumiy ajdodga ega boʻlgan qarindoshlarga nisbatan qoʻllaniladi. 姑表(gū biao) qarindoshlik atamasi boʻlsa qisman geneologik aloqaga ega boʻlgan qarindoshlikni bildirish uchun qoʻllaniladi.

Yuqoridagi natijalardan koʻrinib turibdiki hamma davlatda boʻlgani singari Xitoyda ham oilada erkak kishining oʻrni juda muhim hisoblanib bu geneologik tadqiqotlarda ham oʻz aksini topgan, hattoki Xitoyliklar oʻz iyerogliflari orqali buni yaqqol koʻrsatib berishgan.

- Ona tomonni bildiruchi atamalarga 外(wài) 姨(yí) 舅(jiù) 姨表(yí biao) 舅表(jiù biao) va boshqalar. Bunday holatda yana guvohi boʻlishimiz mumkinki otalik qarindoshlarining onalik qarindoshlaridan ustun joyi bor buni iyeroglif sonlari nuqtai nazaridan koʻrishimiz mumkin.

- Xitoy tilida qarindoshlik atamalarini bildiruvchi eng uzoq atamalar ham mavjud. Bunday qarindoshlikni bildiruvchi aniqlovchilari atamalar toʻrtinchi oʻsib borayotgan avlod hisoblanadi, undanda uzoq qarindoshlikni bildiruvchi atamalar bular uchinchi avlod vakillari hisoblanadi. Shunday qilib ona tomonni bildiruvchi atamalar koʻpinchi uchinchi yoki toʻrtinchi avlod vakillari sanaladi.

- Ota tomonni bildiruvchi qarindoshlik atamalarida esa ular avlodni bildiruvchi qo'shma so'zlar orqali ajratil olmaydi aksincha yoshi jinsijihatidan ajratiladi ona tomon ham huddi shunday. Nisbatan ikki jins vakillari yoshlari jihatidan ajratiladi.

Yosh avlodlarning qarindoshlik atamalari

Mana shu atamalardan tashqari 兄(xiōng) 弟(dì) 姐(jiě) 妹(mèi) hamma qarindoshlikni bildiruvchi atamalar yosh avlodlarning qarindoshlik atamalari sanaladi. Ular qo' shmaso' zlar deyiladi, ikkita qismdan tashkil topgan bo' lib yuqori element aniqlovchisi sanaladi. 兄(xiōng) va 弟(dì) erkak jinsiga mansub bo' lib qarindoshlikni bildiruvchi erkak atamalari uchun qo' llaniladi. 姐(jiě) va 妹(mèi) atributlar sanaladi va ular ayol jinsiga mansubdir, qarindoshlikni bildiruvchi ayol atamalar uchun qo' llaniladi. 兄(xiōng) va 姐(jiě) qo' shma atamalar hisoblanib, o' zidan yuqori bo' lgan yoshi katta avlod vakillari uchun ishlatiladi. 弟(dì) va 妹(mèi) kichik avlod vakillari uchun qo' llaniladi. Qo' shma so' zli atamalar yosh avlodlarning qarindoshlik atamalari sanaladi.

1. Qo' shma so' zli aniqlovchi atamalar qarindoshlik tizimlari sanaladi va ular qarindoshlikning ikkinchi darajasini hisoblanadi: 堂(táng) 姑表(gu biao) 舅表(jiu biao) 姨表(yi biao)

Misol uchun:

堂兄(tang xiong) 姑表兄(gu biao xiong) 舅表兄(jiu biao xiong) 姨表兄(yi biao xiong)

Shuningdek 堂(tang) 姑表(gu biao) atamalar ota tomondagi qarindoshlik vakillari uchun qo' llaniladi. 舅表(jiu biao) va 姨表(yi biao) atamalar ona tomondagi qarindoshlik vakillari uchun qo' llaniladi. Undan tashqari bu aniqlovchilar kim tomonidan qaysi jins vakili tomonidan bo' lishiga qaraladi, agar qarindoshlikni bildiruvchi atamalar 伯父(bo fu) yoki 叔父(shu fu) bo' lsa unda bu atama erkakga murojaatni bildiradi.

2. Yosh avlodlarning qarindoshligini bildiruvchi aniqlovchilar uchinchi darajali qarindoshlik aloqalarini bildiradi, bunday aniqlovchilarning atamalariga 堂姑表(tang gu biao) va 堂舅表(tang jiu biao) lar kiyaradi. Shulardan 堂姑表(tang gu biao) 堂舅表(tang jiu biao) bu yerda ikkita qo' shma so' zlariga Birinchi 姑表(gu biao) ga 堂(tang) yordamchi so' z orqali bir butun qarindoshlikni bildiruvchi qo' shma so' z hosil bo' lgan. Ikkinchi 舅表(jiu biao) ga ham 堂(tang) yordamchi so' z qo' shilib bir butun qarindoshlikni bildiruvchi so' z hosil bo' lgan. Ular alohida qo' shma so' zsiz ikkinchi darajali avlodni bildiradi, aksincha birgalikda qo' shma so' z bilan esa uchinchi darajali avlodni bildirib keladi. Yuqoridagi aniqlovchilarning farqi shundaki 堂姑表(tang gu biao) bolalarning otasining o' gay singlisi (ammasi) hisoblanadi bu yerda 堂(tang) qo' shma so' z qo' shilib qarindoshlikni yanada uzoqlashtirib berishga yordamlashadigan iyeroglif hisoblanadi. 堂舅表(tang jiu biao) bolalar onasining o' gay ukase (tog' a) bu yerda 堂(tang) qo' shma so' z qo' shilib qarindoshlikni yanada uzoqlashtirib berishga yordamlashadigan iyeroglif hisoblanadi. Boshqacha qilib aytganda 堂姑表(tang gu biao) uchinchi avlod vakillariga nisbatan ishlatilini ota tomonga mansubdir. 堂舅表(tang jiu biao) bo' lsa uchinchi avlod vakillariga nisbatan ishlatilini ona tomonga mansubdir.

Misol uchun:

堂姑表弟(tang gu biao di) amakivachchaning kenja o' g' li sanaladi.

堂舅表弟(tang jiu biao di) kenja o' g' il onaning amakivachchasi.

3. 族(zu) aniqlovchisi qarindoshlikni bildiruvchi to' rtinchi avlod vakillariga nisbatan ishlatiladi. Eng uzo qarindoshlikni anglatuvchi daraja: 族兄(zu xiong) kattanabirasi boboning amakivachchasi, 族弟(zu di) boboning amakivachchasining kenja nabirasi, 族姐(zu jie) boboning amakivachchasining katta nabirasi, 族妹(zu mei) boboning amakivachchasining kenja nabirasi. Hamma qarindoshlikni bildiruvchi atamalar ko' pinchaota tomonga yaqindir. Ota tomondagi eng uzoq qarindoshlik avlodlari bu uchinchi avlod hisoblansa, ota tomonniki bo' lsa to' rtinchi avlod hisoblanadi.

Hamma qarindoshlikni bildiruvchi atamalar o' zining xususiyati va ma'nosiga egadir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Баскаков А.Н. Особенности формирования терминологии в разных социальных условиях формирования языка. М., 1970. 27 с.
2. Бао Хайтао. Толковый словарь терминов родства. Цзилинь: Цзилинь цзяоюй чубаньшэ, 1988. 205 с.
3. Бунаков Ю. Термины родства в китайском языке. Л., 1935. 341 с.
4. Васильев Л.С. Культы, религии, традиции в Китае. М., 1970. 367 с.
5. Васильев Л.С. История и культура Китая. М., 1974. 392 с.
6. Ван Ли. Китайская история языка. Шанхай: Фудань университет чубаньшэ, 2006. 79, 87 с.
7. Делюсин Л.П. Конфуцианство в Китае: проблемы теории и практики. М., 1982. 156 с.
8. Доменак Ж.Л., Хуа Шанмин. Семейные отношения в Китае. М., 1991. 96 с.
9. Крюков М.В. Форма социальной организации древних китайцев. М., 1967. 3 с.
10. Крюков М.В. Система родства китайцев. М., 1972. 111 с.
11. Син Фуи. Культурная лингвистика. Хубэй: Хубэй цзяоюй чубаньшэ, 1991. 174 с.
12. Шао Фусинь. Китайская семья и брак. Пекин: Китайское народное издательство, 1989. 269 с.
13. Ху Шиюнь. Китайские термины родства. Пекин: Пекинский университет, 2007. 205 с.
14. Цзя Яндэ. Китайская семантика. Пекин: Пекинский университет, 2005. 240 с.
15. Чжао Лян. Язык и культурология. Шанхай: Шанхайский иностранный язык и образование, 2005. 87 с.

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 1 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 1

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 1

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000